

Posudek diplomové práce Jany Hlavové

Zápis do 1. ročníku základní školy

Diplomová práce přináší aktuální téma, jež v současné době stojí v centru zájmu mnohých odborníků-teoretiků i pedagogů-praktiků. Hlavním cílem práce je porovnat úroveň organizace zápisů do 1. ročníku na městských a vesnických školách. Přestože by se vzhledem k charakteru zadání diplomové práce dalo očekávat, že se diplomantka zaměří na kvalitativní srovnání, zvolila přístup kvantitativní analýzy, a to v zájmu zvýšení objektivitu svého šetření. To bylo provedeno na deseti základních školách v Praze, ve Středočeském a v Západočeském kraji. Pro porovnání úrovně zápisů se autorka rozhodla sledovat stěžejní oblasti vývoje dítěte, respektive zda tyto oblasti jsou při samotném zápisu sledovány, či nikoliv. Svě zorné pole tedy zúžila jen na záznam „výskytu či nevýskytu“ sledovaného jevu. To jistě není na škodu, ale vzhledem k náročnosti provedeného výzkumu v terénu se jeví stanovení těchto cílů jako poněkud omezené.

Předkládanou práci tvoří čtyři kapitoly, z nichž tři jsou teoretické, a čtvrtá, praktická, přináší stanovení hypotéz, popis terénního výzkumu a jeho vyhodnocení.

V teoretické části diplomantka charakterizuje systém vzdělávání dětí v mateřské škole z hlediska legislativního, přitom se dotýká i posledních změn, a stručně rovněž připomíná důležitost Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. V další kapitole se zabývá problematikou předškolního věku dítěte; snaží se o definování školní připravenosti i školní zralosti, stručně charakterizuje dítě předškolního věku z hlediska jeho kognitivních schopností, pracovní vyspělosti a rozvoje jeho emoční oblasti či sociální zralosti. Věnuje se rovněž diagnostice školní zralosti v pedagogicko-psychologických poradnách.

Teoretická část se poměrně podrobně zabývá zápisem do 1. ročníku základní školy a jeho dílčími etapami. Nejprve si všímá legislativní stránky zápisu, poté přibližuje problematiku odkladu školní docházky či předčasného vstupu do školy. Následuje stručná charakteristika dílčích oblastí sledovaných při zápisu – jde konkrétně o hrubou motoriku, jemnou motoriku a laterální, kresbu, grafomotoriku, úchop psacího náčiní, zrakové vnímání, sluchové vnímání, předmatematické představy, časoprostorovou orientaci, sociální dovednosti a řeč.

Teoretická část přináší stručný, avšak postačující nástin zvolené problematiky; je nezbytná pro pochopení mechanismu terénního zkoumání. U praktické části je nutno uznat její pracnost, snad až složitost, a dále snahu o objektivitu, byť jí v plné míře patrně dosáhnout nelze. Diplomantka si v rámci výzkumného šetření stanovila tři hypotézy, jež vycházejí z hlavního cíle práce. Výsledky potvrzující či vyvracející jejich platnost jsou přehledně prezentovány v kap. 4.3 a vhodně doplněny názornými diagramy.

K praktické části je nutno ještě podotknout, že si diplomantka zvolila velmi náročnou metodu výzkumu, a to přímé pozorování. U jednotlivých zápisů registrovala celkem devět oblastí. Všechna zjištění zanesla do grafů a tabulek, které následně okomentovala. Výzkumnému šetření by bylo možno v některých ohledech vytknout jistou neprůkaznost; např. u hypotézy 1 se prokázalo, že jsou v některých školách zápisy organizovány netradičně (a v jiných tradičně), ale souvislost s nenaplněním kapacity školy prokázána nebyla – to je, domnívám se, pouze diplomantčina domněnka. Rovněž u hypotéz č. 2 a 3 dospěla autorka k určitým zjištěním, která poněkud automaticky spojuje s tvrzeními, jež výzkum nesleduje.

Diplomová práce je psána kultivovaným, spisovným jazykem, autorka respektuje normu odborného stylu, přesto se v textu objevuje několik jazykových nedostatků, povětšinou stylizačního charakteru, okrajově i chyby pravopisné (včetně překlepů). Na s.58 uprostřed je chybná vazba – „vybarvit s ní“ („s pastelkou“) namísto „jí“ („pastelkou“), na s.68 (5. ř. zdola)

je nevhodně osamostatněna část výpovědi, na s. 69 je neobratné vyjádření – „na další lavici leželo 7 propíchaných dvojic papírových kraslic“. Na s. 76 (10. ř.) chybí čárka před „jaké“. Překlepy jsou např. na s. 58 uprostřed, v datu pod Prohlášením aj. Jednoduché číslovkové výrazy doporučuji zaznamenávat slovem.

Závěrem je potřeba ocenit autorčinu iniciativu při realizaci terénního sledování, nepochybně velice náročného, a dále důkladnost doprovázející zpracování výsledků šetření. Mnohé závěry lze přijmout jako velmi zajímavé i poučné.

Diplomovou práci Jany Hlavové doporučuji k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji klasifikačním stupněm **v ý b o r n ě**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
oponent

Rokycany 25. 5. 2018